

ศึกษาวิเคราะห์บทบาทของพระเจ้าอโศกมหาราชที่มีต่อพระพุทธศาสนา จากจารึกอโศก

An Analytical Study of the Roles of King Asoka's Roles on Buddhism from Asoka Inscription

วิชัย กิตติยะอำพล

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาพระราชประวัติของพระเจ้าอโศกมหาราช ๒. เพื่อศึกษาบทบาทของพระเจ้าอโศกมหาราชที่มีต่อพระพุทธศาสนาจากจารึกอโศก และ ๓. เพื่อวิเคราะห์คุณค่าบทบาทของพระเจ้าอโศกมหาราชที่มีต่อพระพุทธศาสนา จากจารึกอโศกโดยใช้ข้อมูลที่มีปรากฏใน พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และงานเขียนทางวิชาการทางพระพุทธศาสนา เช่น จารึกบุญ จารึกธรรมของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต)

คำสำคัญ: ศึกษาวิเคราะห์/บทบาท/พระเจ้าอโศกมหาราช/พระพุทธศาสนา/จารึกอโศก

ผลจากการวิจัยพบว่า

พบว่า พระเจ้าอโศกมหาราช เป็นพระมหากษัตริย์พระองค์ที่ ๓ แห่งราชวงศ์โมริยะครองราชย์สมบัติ ณ เมืองปาฏลิบุตร ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๑๘ ถึง พ.ศ. ๒๖๐ (หรือตามหลักฐานของนักประวัติศาสตร์สมัยปัจจุบันส่วนมากว่า พ.ศ. ๒๗๐ ถึง พ.ศ. ๓๑๒) ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ของชมพูทวีป และเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภกที่สำคัญที่สุดในประวัติศาสตร์แห่งพระพุทธ-

ศาสนา เมื่อขึ้นครองราชย์ได้ ๘ พรรษา ได้ทรงกริชาทาทัพไปปราบแคว้นกลิงคะ ซึ่งเป็นชาติที่เข้มแข็ง แม้จะทรงมีชัยชนะขยายดินแดนแห่งแคว้นแคว้นของพระองค์ออกไปจนมีอาณาเขตกว้างใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ชาติอินเดีย เทียบได้กับประเทศอินเดีย ปากีสถานและบังคลาเทศปัจจุบันรวมกัน

บทบาทของพระเจ้าอโศกมหาราช ที่มีต่อพระพุทธศาสนาจากจารึกอโศก พบว่า จากศิลาจารึกของพระเจ้าอโศกมหาราชเป็นบันทึกพระราชกรณียกิจในทุกแง่มุม ในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น กล่าวได้ว่าพระเจ้าอโศกมหาราชทรงเป็นธรรมราชาที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชาวโลกเพราะมีการสร้างมหาวิหาร ๘๔,๐๐๐ แห่งและเจดีย์ ๘๔,๐๐๐ องค์ทั่วชมพูทวีป (อินเดีย) พระองค์ทรงบำเพ็ญสมณะธรรมและสั่งสอนประชาชน โดยทรงส่งเสริมการปฏิบัติธรรมตามแนวทางหลักธรรมในพระพุทธศาสนา พร้อมกันนั้นทรงอุปถัมภ์การทำตถิยสังคายนา แต่ที่ทำให้พระพุทธศาสนาเป็นที่รู้จักทั่วโลก เพราะพระองค์ได้ส่งพระมหาเถระไปประกาศพระศาสนาทั่วชมพูทวีปถึง ๙ สาย และยังได้อุปถัมภ์พระสงฆ์ด้วยความเลื่อมใส ส่วนอีกด้าน คือ ด้านการปกป้อง

พระพุทธศาสนา คือ พระองค์ได้กำจัดพวกเดียรฉาย
 ปลอมบวชที่บ่อนทำลายพระพุทธศาสนา
 สุดท้าย คือ ได้เอื้อเฟื้อต่อทุกศาสนาหรือลัทธิ
 อื่น เพื่อป้องกันไม่ให้ศาสนาอื่นหรือลัทธิอื่น
 จ้องทำลายศาสนาพุทธ

วิเคราะห์คุณค่าบาทบาทของพระเจ้าอโศก
มหาราชที่มีต่อพระพุทธศาสนา จากจารึกอโศก
พบว่า พระเจ้าอโศกพระองค์ทรงยึดหลักการ
และวิธีการเผยแผ่ของพระพุทธเจ้าเป็นต้นแบบ
จึงทำให้ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาทำได้
ทั่วถึง โดยวิธีการเผยแผ่ธรรมของพระเจ้าอโศก
มหาราช ถือเป็นปรัชญาพื้นฐานที่เป็นองค์ประกอบ
ของหลักการและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

มีอยู่ ๓ ประการ ได้แก่ ๑. ผู้แสดงธรรม หมายถึง พระเจ้าอโศกมหาราช ๒. ส่วนหลักธรรม หมายถึง การนำเอาหลักธรรมของพระพุทธเจ้า ที่เป็นปรัชญาพื้นฐานในการแก้ปัญหาชีวิตที่พระเจ้าอโศกนำมาเผยแพร่สั่งสอน และ ๓. ประชาชน หมายถึง พุทธศาสนิกชนและประชาชนทั่วไป

พร้อมกันนี้พระองค์ยังได้ทรงอุปถัมภ์การทําคติยสังคายนาและการส่งสมณะทูตไปประกาศพระพุทธศาสนา โดยเลือกพระสงฆ์ที่มีจริยวัตรงามในการประกาศคำสอน พระองค์ก่ปฏิบัติธรรมทรงเน้นเรื่องการให้ทาน และเป้าหมายสำคัญของพระองค์ คือ การสอนธรรม การปฏิบัติธรรม

